СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 58. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 11. березня, 1929. VOL. XXXVII. No. 58. Jersey City, N. J., Monday, March 11, 1929. THREE CENTS.

КОЛИ ВАМ ДОРОГЕ СВОЄ РІДНЕ, СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА

ПОВСТАНЦІ ЗАНЯЛИ ГРАНИЧНЕ МІСТО ХУАРЕЗ

СЕРЕД БОРОТЬБИ ВПАЛО ПО ОБОХ СТОРОНАХ 24 ТРУПІВ. ЗАБИТО ДВІ АМЕРИКАНСЬКІ ОСОБИ.

ЕЛЬ ПАСО, Тексас, 9. березня. — Мексиканські повстанці в числі 2,000 жовнірів заняли вчора пограничне місто Хуарез. Боротьба тревала кілька годин. Населення міста Ель Пасо повилізало на дахи хат і приглядалося здалека битві. Хто мав полеві скла в руках, той міг добачити всі боєві рухи воюючих.

Американська інтервенція положила конець боротьбі.

Повстанці твердять, що мають успіхи і на инших фронтах.

ІНТЕРНУВАЛИ 300 ЖОВНІРІВ.

НЕ ЗНАЮТЬ, ЩО З НИМИ РОБИТИ І ЖДУТЬ НА РІШЕННЄ З ВАШИНГТОНУ.

ЕЛЬ ПАСО, 9. березня. — Бригадир Джордж Ван Горн Мозлей інтернував 300 федеральних мексиканських жовнірів у твердині Блисс. Інтернованих вивели з міста Хуарез на підставі умови з повстанцями, які окружили місто, а потім його заняли.

З Вашинґтону нема ще рішення щодо цього, що робити з інтернованими: чи їх віддати мексиканському урядови, чи держати на американській території аж до закінчення революції.

ПОПИРАЮТЬ ПРАВИТЕЛЬСТВО ХІЛЯ.

ДОЗВОЛЯЮТЬ НА ПРОДАЖУ МУНІЦІЇ І НА ПЕРЕХІД МЕКСИКАНСЬКИМ ВІЙСЬКАМ ЧЕРЕЗ АМЕРИКАНСЬКУ ЗЕМЛЮ.

ВАШИНҐТОН, 9. березня. — Секретар стейту Келоґ мав наради з президентом Гувером і цілим кабінетом в справі послідних подій у Мексику. Рішено продати мексиканському урядови з воєнних складів зброю і літаки, а рівнож дозволити мексиканській армії в разі потреби переходити і через американську територію.

Ця постанова дуже скріпить уряд президента Хіля.

ГУВЕР РЕФОРМУЄ СУДИ.

ЩОБИ ЛЕКШЕ ПЕРЕФОРСУВАТИ ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНҐТОН, 9. березня. — Президент Гувер заявився за негайною конечністю зреформовання скомплікованої федеральної судейської машини. Про ту справу балакав він з кореспондентами, а подаючи їм свої погляди, читав їх з виготовленої попередно записки.

Президент заявив, що ця реформа особливо пожадана, бо инакше даремні будуть зусилля щодо переведення акту Волстеда.

НА ДОПОМОГУ СУХИМ.

ВАШИНҐТОН, 9. березня. — З $2,775.000, які призначено додатково на форсованнє прогибіції, ужиють $50,000 на виготовленнє картонів і плякатів, які будуть представляти страхіття алькоголю. В той спосіб хочуть відстрашити людей від пиття алькоголічних напитків.

АДВОКАТИ ЗАРОБИЛИ.

НЮ ЙОРК, 9. березня. — Підземна залізниця „Інтерборо Репід Тренсит Компані", яка намагається піднести оплату їзди собвеєм з 5 центів на сім, заплатила минулого року адвокатам за заступство в тій справі $120,000. Чарлз Гюз, бувший секретар стейту, одержав за заступство $50,000, а його адвокатська канцелярія $25,000.

КАЄС ПЕВНИЙ ПОБІДИ.

МЕКСИКО СИТІ, 9. березня. — Бувший мексиканський президент Каєс подає кореспондентам американської преси, що здушення революції в Мексику довго не потреває. Повстанці покинуть збунтованих ґенералів, а населеннє і так не бере в повстанню ніякої участи та не попирає збунтованих. Головний лідер повстанців ґенерал Авірре розбитий. Він криється тепер десь у джунґлях, але його певно зловлять і розстріляють.

ЖИДИ БУДУЮТЬ СЕМИНАР.

В ПЕРШУ ЧЕРГУ БЕРУТЬСЯ ДО БУДОВИ БІБЛІОТЕКИ.

НЮ ЙОРК, 9. березня. — Жидівство міста зложило $3,000,000 на розбудову жидівського теольоґічного семинара. Насамперід будуть будувати бібліотеку, щоби там примістити всі памятки, які є звязані з культурним життям американських Жидів.

В семинарі будуть виховувати будучих рабінів і професорів еврейської літератури.

РОЗДАЛИ 300 НАГОРОД.

ПРИЗНАЧЕНО ЇХ ДЛЯ 300 ПУБЛІКАЦІЙ ДЛЯ МОЛОДІ. СТАРІ РЕДАКТОРИ ДАЮТЬ ЛЕКЦІЇ МОЛОДИМ. КРИТИКУЮТЬ БЮРОКРАТІВ КУЛИДЖА.

НЮ ЙОРК, 9. березня. — На пятій річній конвенції редакторів магазинів для молоді домаганося свободи слова і преси та свобідної обміни думок. Старі редактори критикували бюрократів з часів адміністрації Кулиджа за те, що вони ходили з замкненими устами і боялись обговорювати з журналістами ріжні громадські проблеми.

На зїзді явилися молоді журналісти, у віці від 16 до 17 літ. Старі редактори давали їм поради, як писати новинки, інтервю, короткі оповідання і редакційні статті.

Як взір найкраще редаґованої американської ґазети подали „Ди Ню Йорк Таймс".

І ДІТЕЙ СВОЇХ ВПИСУЙТЕ. ТАК НАКАЗУЄ ВАМ ЗРОБИТИ ВАШ БАТЬКІВСЬКИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС.

LEGACY.

By TARAS SHEVCHENKO.

When I'm dead, then let me slumber
Underneath a mound,
Mid the rolling steppe, with precious
Ukraine earth around;
That the mighty girth of acres,
Dniper's craggy shores
I may gaze on, and may hearken
How the blusterer roars.
When it bears away from Ukraine
To the azure sea,
Foeman's blood—then I'll depart from
Mountain-side and lea:
These unheeding, I'll be speeding
Even unto God,
There to pray. But till that happen
I'll know naught of God.
Grant me burial, then uprising
Shatter every gyve;
Drench with evil blood of foeman,
Freedom, that it thrive.
And my name in your great kindred,
Kindred free and new,
Ye shall cherish, lest it perish—
Speak me fair and true.

(Translated by P. SELVER.)

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

ЗАПОВІТ.

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій;
Щоб лани широкополі
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий!

Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу, — оттоді я
І лани і гори,
Все покину і полину
До самого Бога
Молитися.
А поки що —
Я не знаю Бога!

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою, злою кровю
Волю окропіте!
І мене в сімї великій,
В сімї вольній, новій
Не забудьте помянути
Не злим, тихим словом!

(Переяслав, 25. XII., 1845 р.).

Taras Shevchenko.

Taras Shevchenko, the greatest Ukrainian poet, was born the son of a peasant-serf on the 10th of March, 1814, in Moryntzi, a little village in the district of Kiev. In 1823 he lost his mother. His father died in 1825. As a child, being orphaned, he bore the sorrows and hardships. As a shepherd of the village flock he reached up to light. beauty and ideals. As a valet of the nobleman he became acquainted with influential people, who belonged to the cultivated set of St. Petersburg and in 1838 they bought the freedom of young Taras for 2,500 rubles.

Now Taras Shevchenko gave himself up to the self-education and spent most of his time painting and writing poetry, and this was the cause of his martyrdom.

Because of his poems, in which he pictured social misery and misfortune of his counrymen, he was sent in 1847 to prison, and sentenced to lifelong military service in the Orenburg Disciplinary brigade.

I order to make his sufferings more poignant the Czar attached, in his own handwriting, a statement, that pen and ink should be denied him.

That a terrible sentence for an artist, for a painter and a poet, for a man in the prime of life! His offense? Well, here is the official report: "Shevchenko was actuated by his own vicious tendencies. He had composed, in the Ukrainian tongue, verses of a most abominable character, which might set people dreaming; he had also shown boundles impudence."

The result of this report was ten years in hell. Through the intervention of influential people he gained an amnesty, but three years later, broken in body by his ten years of servitude, he died in 1861.

His bones were brought to Ukraine and were buried there according to his desire. His grave near Kaniw, on the banks of the Dniper, is to this day a place of pilgrimage for Ukrainians. His spirit has entered to the whole Ukrainian people, and will live as long as beauty and freedom exists.

ПАМЯТИ ШЕВЧЕНКА.

Умер Тарас, замучений катами.
Нема його, замовкнув віщий глас,
Але він тут невидимо між нами,
Його могутній дух живе в серцях у нас.

Нехай кати його убили тіло,
Та славу вічну ніхто не зможе вбить!
Він дав нам волі світ, на боротьбу дав сили
І в серці нашому він буде вічно жить.

В сей тяжкий, трудний час великої незгоди
Згадайте про того, хто бивсь колись за вас,
Віддав життя своє колись свому народу
І дух його в борні нехай зміцняє вас.

Хай заповіт його, кривавими сльозами
Написаний в темниці у катів,
Немов побідний стяг панує перед вами
І вас веде на бій за скривджених братів.

У вас в руках тепер України доля.
Чи їй життя, чи смерть, залежить це від вас,
Не наробіть же бідній неньці горя,
Не киньте ворогу її в останній час.

Бо як ви і тепер її приспите волю
І злі круки її на шматтяя роздеруть,
Вам не бачить свого вже ніколи
І діти кріпаки вам в очі наплюють.

Держіть же високо стяг рідної країни,
А сила ніяка не пересилить вас,
Розбийте грудю ті муровані стіни,
Що вкрали сонця світ і вольности від вас.

К. Н.

„ПРАВДА" ПОЛЕМІЗУЄ З ТРОЦЬКИМ

КАЖЕ, ЩО ВІН СТАВ ДІЙСНИМ КОНТР-РЕВОЛЮЦІОНЕРОМ, А СВОЇМИ ВИСТУПАМИ В ЗАКОРДОННІЙ ПРЕСІ ПІДПИСАВ СОБІ ПРИСУД СМЕРТИ.

МОСКВА (СССР), 9. березня. — Московська „Правда" вийшла з величезним наголовком: „Пан Троцький працює для буржуазії". Це перший раз радянська преса вже отверто заговорила про висилку Троцького з СССР. Теперішній головний полеміст комуністичної партії Ярославський, що заміняв Бухаріна, полемізує з Троцьким на цілій величезній сторінці „Правди".

Він називає Троцького політичним ренеґатом, який запродався буржуазії. Виступи Троцького проти лідерів комуністичної партії, або навіть проти одного лідера, Ярославський називає виступом проти цілої комуністичної партії, або навіть проти радянської держави та проти радянської революції Ярославський говорить таксамо, як говорив французький король Людвик XIV: „Держава — це я".

Ярославський подає за причину висилки Троцького за кордон те, що він мав велику популярність серед мас СССР ізза його попередніх заслуг перед комуністичною партією та радянською революцією. Тому, залишаючись навіть під пильним доглядом Чеки на засланню в Росії, він був дуже небезпечним для теперішніх партійних лідерів. Висламши його за кордон, радянська влада відразу поставила Троцького в лави таких „контр-революціонерів", як Керенський, Мілюков та прочі.

Тепер партія не знає, що робити з такими визначними троцькістами, як Раковський, Радек, Преображенський, Смилга та кілька десятків инших, котрі також мають величезні заслуги перед пролетарською революцією. Можливо, Ленін знав би, що з ними робити, але він тепер лежить спокійно в свойому мавзолею, а другі не можуть відгадати його думки.

КОМІСІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТЕЙ.

ВЖЕ ВИБРАНО КОМІСІЮ ЛІҐИ НАЦІЙ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ СПРАВИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТЕЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 9 березня. — В наслідок дебат по питанню національних меншостей Рада Ліґи Націй вибрала спеціяльний комітет з трох членів: заступників Анґлії, Японії та Еспанії. Комітет цей мусить приготовити свій рапорт до часу засідання Ради Ліґи Націй, яке відбудеться в червні б. р.

Перед початком формального засідання Ради Ліґи Націй в червні відбудеться її спеціяльне засідання, на якому Рада передискутує справу меншостей, утворюючи з себе ніби комісію по справам меншостей. Комітет має обговорити ґрунтовно справу національних меншостей, приймаючи на увагу заяви Штреземана та проєкт канадійського делеґата Дандюранда про надання національним меншостям ліпших умов для оборони своїх прав.

МІЖПАРТІЙНА ВІЙНА.

БЕРЛІН (Німеччина), 9. березня. — Недалеко Ґамбурґа, в маленькому місті Верден, сталася кривава бійка між комуністами та соціял-націоналістами. Недавно націоналісти напали були комуністів й розігнали їх. Тепер комуністи, довідавшись про збори націоналістів, дістали собі підкріплення від ґамбурґських товаришів і напали на соціял-націоналістів, щоби відомстити попередній напад націоналістів.

В наслідок завзятої бійки лишилися на місці три трупи, а сімох важко поранених забрано до шпиталя. Поліція ледви розігнала обидві сторони.

ВІТАЮТЬ ҐАНДІ.

РЕНҐУН (Індія), 9. березня. — Звільнений судом в Калькуті Ґанді поїхав до міста Ґенґун. Тут головний посадник міста в присутности 28-тичного натовпу привітав його в імени міста, як найбільшого індуського національного вожда.

В своїй промові посадник говорив, що він вітає в імени всього населення того, хто віддав довгі роки свого життя на боротьбу за соціяльне, моральне та духове удосконалення людства. Притім він додав, що ідеї Ґанді світять націям, як провідний смолоскип серед темної ночі на землі.

ФОШ — ЖИВИЙ КІСТЯК.

ПАРИЖ (Франція), 9. березня. — Здоровля маршала Фоша поволі поправляється. Лікарі дозволили йому сидіти в кріслі 10 хвилин. Температура і його живчик приходять до норми, але з огляду на восьмитижневу тяжку хоробу він так схуд, що важить менше як 100 фунтів.

$5,000 ЗА ОДНУ ПІСНЮ.

БЕРЛІН (Німеччина), 9. березня. — Тут один покупець заплатив 5,000 долярів за оріґінальний манускрипт Франца Шуберта. Манускрипт цей є одна Шубертова пісня, знана як „Дер Ерл Кеніґ".

СТРАШНА БУРЯ НА ОКЕАНІ.

ПЛИМУТ (Анґлія), 9. березня. — Сюди прийшов з Ню Йорку величезний транс-океанський французький пароплав „Іль де Франс". В дорозі йому довелося витримати небувалої сили шестиденну бурю. Морські хвилі були такої страшної сили, що повисаджували вікна в кабінах на верхньому покладі пароплава.

З пасажирів ніхто не ушкоджений, але деякі члени залоги зістали потовченими так, що потребували медичної допомоги.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by th. Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:	
One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00
В Джерзи Сити і Заграницею:	
На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: „SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

„Не забудьте помянути не злим тихим словом", читаємо в „Заповіті" Тараса Шевченка і згідно з тим заповітом поминаємо його кождого року ледви чи не в кождій свідоміщій громаді. Та частина заповіту, що ми її навели, має більш сентиментальний характер. А що особливо замітне, так це, що Шевченко просить не забути спомянути його „в семї великій, в семї вольній, новій". Шевченко писав це в часах, коли була страшна соціяльна і національна неволя. Тоді годі було навіть в уяві представити собі такий час, коли Україна покриється „козацькими жупанами". І тільки один одинокий Шевченко добре здавав собі справу з того, що такий час прийде, щоб вставати і кайдани порвати, хоч і знав, що ще довго прийдеться на це ждати, що ще довго прийдеться ходити українському народови в кайданах і бути в неволі.

У Шевченка була глибока віра в наше національне відродження і в відродження української державности. Він вірив свято в це відродження навіть в ті важкі часи, коли міліони закутих українських рабів ходили мовчки в ярмі, коли буквально на усій українській землі не було навіть одної людини, якаб мала таку віру. Шевченко відчував в собі ту іскру божу, яка казала стати йому речником поневолених і батьком національно-політичного відродження українського народу. Шевченко мав ту святу віру, що правда мусить побідити та що український нарід стане вольним, коли ми не будемо мовчки приглядатися неправді, коли ми не будемо дивитися на наші кривди і мовчати як німі, подлі раби, а станемо до боротьби з нашими ворогами.

„Борітеся!" Ось визвольний клич, кинений Шевченком. Не піддаватися неволі, а вставати і рвати кайдани. Ось шлях боротьби, який доведе нас до волі. В Шевченка нема сумнівів щодо висліду цеї боротьби. Він певен, що як тільки будемо боротися, певно — поборемо. Ось таку науку передав нам геніяльний поет, наш апостол святої правди і любови.

Шевченко був свідомий того, яку він відограє ролю у нашім національнім визволенню. Чим далі тим більше розумів він своє післанництво. І відчував добре, що його твори відібються широким відгомоном по всій Україні. Він знав, що його не забудуть в неволі, що будуть поминати цілком певно так довго, доки наш нарід буде боротися за свою свободу. Тому просить нас не забути за нього ще й тоді, коли вже будемо жити на волі, в сімї вольній, новій.

Та чи на волі чи в неволі — імя Шевченка, котрий переродив цілу націю і навчив німих рабів боротися і побіджати — буде жити так довго, як довго буде жити память про українське імя на світі.

Д-р ОСТАП ГРИЦАЙ.

ТІНЯМ ҐЕНІЯ УКРАЇНИ.

В 68-МІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА (10. III. 1861 — 10. III. 1929).

„...І хочеться сповідатись,
Серце розповити;
І хочеться — Боже милий,
Як хочеться жити,
І любити Твою правду,
І весь світ обняти!"

Шевченко.
(З поеми: „Ми в осени..." 1849).

ТОМУ років шістьдесять вісім, у царському Петербурзі, дня 10. марта у пяту годину рана, закрив очі на вічний сон український поет — Тарас Шевченко. Рано розпрощався Він з цим світом, рано не тільки з погляду на саму годину смерти. Щеж на кілька днів до неї співав смертельно недужий у своїй чудовій останній пісні **„Чи не покинуть нам, небого"** вражаючими словами:

„...Ой не йдімо не ходімо, —
Рано, друже, рано,
Походимо, посидимо,
На сей світ поглянем.
Поглянемо, моя доле!
Бач, який широкий,
І широкий та веселий
Ясний та глибокий!..."

І дійсно, велика правда була в цій тузі конаючого поета за життям і світом, бо й колиж упродовж Його туземної мандрівки була в Тараса змога радувати ними? На 47 років життя був Шевченко 24 роки кріпаком, 10 пространждав у диких кірґізських степах на засланню, три з половиною після повороту жив під поліційним доглядом, отже всього 9 літ між визволенням з кріпацтва і засланням міг жити як свобідна людина. Дитинячі літа і перша молодість, цей найкрасший час в життю людини, були для Шевченка тільки одним пасмом дошкульних злиднів, коли Він, син мужицького кріпака, згадуючи про них, ще в р. 1850 в поемі: **„Якби ви знали, паничі"** співав про дні в батьківській хаті:

„...У тій хатині, у раю,
Я бачив пекло... Там неволя,
Робота тяжкая, — ніколи
І помолитись не дають.
Там матір добрую мою,
Ще молодую, — у могилу
Нужда та праця положила;
Там батько, плачучи з дітьми
(А ми малі були і голі),
Не витерпів лихої долі,
Умер на панщині... а ми
Розлізлися межи людьми,
Мов мишенята..."

Опісля мука першої науки в ледачого пяниці-дяка, безрадісна мандрівка від маляра до маляра, упокорююча служба панським козачком-лакеєм в туполобого поміщика, і, коротка мов сон, ідилія волі з викупленням з кріпацтва (д. 22. IV. 1838). Але вже з р. 1847 знову неволя, і то яка неволя! Починається десятиліття тої судьби поета на засланню, ще й у пеклі примусової рекрутської служби, яка своєю трагікою майже без прикладу в усій літературі світа. Подумаймо тільки: славним на всю Україну поетом, в найкрасшім віці мужеського життя (від 33 до 43 року), повним творчого запалу артистом-малярем та одушевленим поклонником волі — опинюється Шевченко раптом у відсвітних, Богом забутих пустинях, у смердючих казармах, з гострою забороною писати й рисувати, без змоги звязку з культурним світом, без ніякої надії на визволення. Який же то ґвалт бувби сьогодня в усім світі, колиб так нпр. французьке правління засудило якого поета за вольнодумні твори на депортацію в Банйо (Bagno) або в Каян (Cayenne)! А як то свойого часу протестувала вся Европа, коли Максим Горкий сидів у царській тюрмі! Але ті живі могили, куди лютий цар-кат Микола запроторив найбільшого поета України й одного з найбільших поетів світа, вони були сторазі гірші, ніж страшне Банйо або Каян або тюрма Максима Горкого. Той Оренбург, та Орська або Новопетровська кріпость, ті аралські і каспійські глущі, де страдав і кровавився за волю України її святий ґеній, Тарас Шевченко, це ади людського варварства, можливого тільки в колишній царській Росії.

...Горе нам,
Невольникам і сиротам
В степу безкраїм за Уралом! —

зітхає поет на початку свойого заслання в Орській кріпости, але хіба озвався тоді в культурній Европі який голос в обороні тих невольників усеможного царського ката? Коли сучасна Шевченкові шляхотна Американка, пані Бічер Стов, розмалювала в р. 1852 в своїм романі "Uncle Tom's Cabin" недолю поработощених плянтаторами Неґрів, то цим заінтересувався весь світ. Але страховища московського Сибіру були такі освячені царським авторітетом, що змогли перетрівати ще ціле XIX століття. А такий світоч московської культури, як найславніший російський критик, В. Бєлінскій, не тільки, що не обурювався на царя за нелюдське поведення з Шевченком, а навпаки — цей московський лоб писав (в листі до Анненкова), що „колиб він (Бєлінскій) був суддею Шевченка, то бувби поступив таксамо, як цар". Ось в якому середовищі карався наш великий поет! Але хоч і як лютували темні сили варварської Московщини проти Ґенія вольної України, хоч майже 7 літ цеї неволі пропало безслідно для творчости Шевченка, і хоч фізично зломаною людиною вернувся наш поет із заслання, то полишені ним твори помимо всього повні такої глибини і життєвої всесторонности, що просто чудуватись треба відучости його Духа.

Справді — не помилився Шевченко, коли в одній зі своїх оренбурських пісень провістив:

„...Жива
Душа поетова святая,
Жива в святих своїх речах:
І ми, читая, оживаєм
І чуєм Бога в небесах..."

Революційно - визвольні пісні нашого поета стали для нас упродовж одного, ще не завершеного століття, незглибимим жерелом **національної свідомости, любови до України, почуття національної гідности й величі, нехай ми і в кайданах, а з цим і жерелом геройської стихії та визвольної активности в народі.** В народі тих темних, закріпощених мас України, в обороні яких Шевченко як перший з великих поетів в літературі Европи стає проти коронованих і велико-панських гнобителів, а які під впливом Його слова перемінюються згодом з темних мас у свідому себе **націю.** З цього погляду Шевченко це ніякий поет „пролетаріяту", ніякий поетичний провісник сірого як московске небо комунізму, **а поет нації і національного визволення,** добре свідомий того, що „у своїй хаті", значить у своїй державі, своя правда і сила і воля. Коли поет у своїм несмертельнім **„Заповіті"** кличе до нас: „Вставайте, кайдани порвіте", то тутже і ясно каже він, що боротьба народу має йти проти ворогів України, сліду яких він не хоче бачити на Рідній Землі.

Як понесе з України
Кров ворожу, оттоді я
І лани і гори —
Все покину і полину
До самого Бога
Молитися. А до того —
Я не знаю Бога!

І всякий царизм для Шевченка — це передовсім вислів насильства над волею народу, над народом як таким, а не тільки над його поодинокими суспільними клясами. Тимто в нього, в Шевченка, в непримиримого ворога всякого хижацького мілітаризму, стільки найчудовіших пісень про військо і військову славу, оскільки це — **рідне лицарство,** що зі зброєю в руці боронить Рідну Землю і не дає її в лабети **чужинецького хижака.** І хтоб вони й не були ці оборонці власної землі, поет кличе до них в поемі **„Кавказ":**

„...Борітеся, поборете!
Вам Бог помагає,
За вас сила, за вас воля
І правда святая!"

Але хоч і яка могутня революційна стихія в Шевченка в напрямі національної та суспільної обнови України, то вона всетаки тільки одна сторінка в творчости нашого поета. І не її бажавби я підкреслити тут, а це невичерпане богацтво инших творчих цінностей, що їх ми находимо трохи не на кожній сторінці його творів.

В Шевченка є свойого рода **універсальність** поетичного погляду, мов відгук несвідомого дострою до його слів про те, що „світ такий широкий, веселий, ясний та глибокий". Його погляд на світ і життя не захмарений ніякою односторонністю, ніякою доктриною, ніякою партійністю. Світа й життя як таких він з рації випадкових обставин не осуджує ніколи; в нього і в найтяжших хвилях і в найболючіших споминах продзвонює все наново визволююче:

О, Боже мій милий,
Тяжко жить на світі а хочеться жить!

Часто, дуже часто співає наш поет про злих людей: він знає усю ничтожність подлого раба, продажного Юди, демонізм злочинної душі, неміч грішного й закамянілість непоправного; він знає весь шал пристрасти в засліпленого пожаданням, — але ця глибока відучість про людину не схмарює в Шевченка ніколи того „божого образу" в людині, якого сквернити не годиться. Він вірить глибоко в чудотворну силу **доброго** в людині, в оконечну перемогу людскої совершенности. Згадаймо тільки ту пісеньку про „старого, що зрадів, бо подумав добро якесь комусь зробить". Згадаймо чудову поему **„Відьму",** або пробудження людини в герою поеми „Варнак". І цілий ряд иншого. Великі поети Росії Шевченкової доби стояли всеціло під впливом роздучливого, кволого, в сутті рені хоробливого світогляду т. зв. **пессимізму,** що добачував, а принайменше винаходив собі в усьому — черва знищіння і смерти і не міг радуватися нічим. А Шевченко, хоч і великомученик життя, що не зазнав ніколи і сотної части тих вигод, в яких проживали московські паничі Пушкін і Лермонтов, зумів у своїх творах зберегти стільки духової туготи, духового здоровля і духової погоди, що від цього зміг одужати духово 40-міліоновий поневолений народ, і живе Шевченковим Духом ще й до сьогодня. „Веселий", „веселенький", „праведний", „ясочка", „зоря" — це улюблені слова нашого поета, такі знаменні для тонкости й погідности його думки й почування. Він співак бунтарів і местників народу, але він і прекрасний співак тонких, творчих душ, поетів, як Перебендя, кобзарів, як старий веселий Волох, або праведників у стилю старих батьків в епічних поемах ідилічного характеру. Скількиж найтоншої психольоґії тут! І скільки **релігійности** життя в нашого поета! А жіночі постаті в Шевченка — це одно з найкрасшого, що він сотворив, він, що не зазнав властиво ніколи щастя кохання. Дві-три риси, і вже вся глибінь жіночої душі змальована.

„...А тобі, бабусю,
Чи весело?
— „Я тобою,
Пташко, веселюся".
„А чомже ти не співаєш?"
„Я вже одспівала..."

(„Гайдамаки", X.).

І таксамо майстерно й люблячою рукою розмальовує Шевченко і природу України, її історичне минуле, її побут, звичаї, а все на овидах великого, **весь світ обіймаючого світогляду,** для якого й чуже горе є горем брата-людини, в значінню братання народів як культурних націй на шляхові до одної цілі:

До Волі! Волі Рідної Землі, окупленої всіми жертвами духа і крови. Голос Шевченка зове нас саме нині Господнім словом до визвольного діла!

М. Коцюбинський.

ДОРОГОЮ ЦІНОЮ

Оповідання.

(4)

Оце сказав! Звісно, вона не піде до Січі у братчики. Та й навіщо, коли навкруги Січі скрізь слободи, а в тих слободах живуть наші люде з жінками, з дітьми. Турок дає землю — займай, скільки твоя сила. Вона про це довідне знає од людей. Вони оселяться в слободі, вона хазяйнуватиме, а він з Січі наїздитиме додому, а то й зовсім облишиться на господарстві... А тим часом у дорозі вона хустя випере йому, догляне, голову змиє. При своїй небозі добре і в дорозі... Хіба не знає приказки?... Ну, хай-же він не супиться, мов сич на гілці, й веселіше гляне на свою Соломію, що задля нього вбралася в штани та ладна мандрувати хоч на край світа...

Остап усміхнувся. Він властиво радий був Соломії, лиш ота несподіванка збила його з пантелику.

— А щоб же тебе муха вбрикнула, що ти вигадала! — повеселішав Остап. — Та чого ми тут стоїмо? — схаменувся він у-раз, — день як бик і вже он курить щось шляхом...

Справді, сонце встало й оглядало світ палаючим оком, а на степовому горизонті немов справді зависла хмарка куряви.

Остап з Соломією звернули з шляху на поле і незабаром знайшли те, чого їм було треба. Тут у кориті висхлого бурчака, облямованого по високих берегах червоним польовим маком, було безпечніше, ба навіть і деякі вигоди трапились їм: вони надибали степову криничку, жерело, що ледви сльозило й виповняло природню западинку, оброслу травою, а далі течійкою шилось по закрутах рівчака. Тут вони порішили спочити. Спільний сніданок і можливість перекинутись щирим словом з близькою людиною — до решти помирили Остапа з несподіваним випадком; його значно заспокоїли Соломіїні доводи, й обидва товариші, вже без зайвих турбот, натомлені нічницями, твердо поснули сном молодости.

Сонце було низько, так у два чоловіка від землі, коли Остап прокинувся. Він хотів збудити Соломію, але лиш глянув на неї, як схопився за боки від шаленого реготу.

— Ха-ха-ха... От козак — раз козак!... — реготався Остап. — Ха-ха-ха!...

Той регіт збудив Соломію. Вона схопилась і, протираючи очі, здивовано зиркала на Остапа.

— Ти чого?

— Продери, продери очі... Ха-ха-ха!...

— Бачу вже... Та чого ти?

— Ну, тепер ходім.

Остап підвів Соломію й потяг її до кринички.

— Стань на коліна і дивись у воду...

Соломія нагнулась і зазирнула до кринички.

Звідти глянуло на неї свіже, повне обличчя з карими очима, що так виразно біліло при картатому очіпку й пасмах чорного волосся, що підчас сну повисмикувалось зпід очіпка.

Соломія глянула і враз залилася дзвінким сміхом.

— Ха-ха-ха!... — не вгавав Остап, — голова молодицина, а ноги парубочі...

Вони реготались, мов діти: вона — тонко і дзвінко, як молода дівчина, він — грубше, передчасним баском двацятилітнього парубка.

Що-ж воно буде? — спитав перегодом Остап. — Та-ж, як хто підгледить твій очіпок, не мине нас халепа.

— А ось що буде! — рішучо промовила Соломія і з цими словами здерла з голови очіпок. Чорні буйні коси впали їй на печі і вкрили їх нижче пояса. — На, ріж...

— Що ти кажеш? — жахнувся Остап.

— Ріж, кажу...

— І тобі не жаль, Соломіє?

— Ані крихти... Ріж! — уперто намагалась молодиця й сіла долі.

— Та в мене ножиць чортма.

— Ріж ножем...

Остап стояв вагаючись, але бачучи молодицину упертість, вийняв ніж, поточив його об камінь і почав обтинати кружком Соломіїне волосся.

Довгі пасма чорних кіс, мов мертві гадюки, тихо зсувались по плечах до-долу й лягали на землі дивними покосами.

Однак Соломія дурила себе, запевняючи, що їй не жаль кіс. Як тільки ніж шурнув по волоссю й до ніг Соломіїних впало перше пасмо кіс, вона почула якийсь біль у грудях, щось стисло за серце й на очі набігли сльози.

Робота була скінчена. Остап одступивсь од Соломії, щоб здалека краще придивитись до своєї роботи, а Соломія, мовчазна й замислена, сиділа долі серед обтятого волосся і вдивлялась кудись у просторінь.

Заходяче сонце червоним світлом осявало цю картину: його, стрункого й міцного, з чорними очима, орлиним носом і темним молодим усом на засмаленому обличчю, і її, що в образі білолицього чорнявого хлопця дивилась в простір засмученими карими очима.

— Ну, пора нам рушати... Гей, ти, парубче, як тебе звати — Семеном, чи як?

— Про мене й Семене... — зітхнула Соломія і знялась з місця.

II.

Була темна, осіння ніч. Густа мряка чорним запиналом єднала з небом спалену сонцем полонину. У долині, на видноркузі, сіріло щось широкою смугою і розпливалось у пітьмі.

То був Дунай.

Ще густіший морок виповняв глибокі чорториї, що збігали в долину по схилу прибережного узгіря. В одній з таких яруг, глибоких та покручених по всіх напрямках весняними водами, на самому дні ворушились люде... То були втікачі. Двацні і дві ночі сиділи вони тут у вохкости й пітьмі, ховаючись від козачих пікетів, розкиданих по лівому березі Дунаю. Як раз сьогодні, з опівночі, мусіли вони прокрастися у прибережні комиші і там чекати перевозчиків з-за Дунаю.

Було їх там чоловіка з трицять, з дітьми, з усяким хатнім збіжжям, з слабими навіть, яких не можна було кинути в чужій стороні.

По дні яруги неслось глухе, придушене шемрання. Не то осінні води шуміли, збігаючи в Дунай, не то вітер бився в заломах проваля. Люде говорили потиху, сливе пошепки. Якийсь молодий, з ноткою сердечности голос, оповідав звичайну історію втікача... „і попавсь я до Грека і зазнав я неволі ще гіршої, як вдома. Гнав мене на роботу і вдень і вночі, а годував гірш за собаку... Сорочка на мені чорна, заношена, нужа мене напала, їсть... І ходив, як звір той лісовий, та не смів і словом перечити хазяїнові, бо він нахвалявся наслати на мене посіпак"...

— Ох-хо! — вирвалось з чиїхсь грудей і тихою скаргою загинуло в темному проваллі.

Десь здалеку бреніла, як муха по весні, притишена пісня.

— Отче наш... да будет воля твоя... — молився хтось з притиском, з чуттям.

Хвора жінка важко дихала і стиха постогнувала.

Межи втікачами були й Остап з Соломією. Зазнавши всяких пригод, вони врешті добились до Дунаю і вкупі з иншими чекали перевозу.

— Ти ще на заснула, Соломіє? — стиха обізвався Остап.

— Та мало що... Так сон наліг на мене, так наліг... Колиб уже швидше рушати звідси...

— Ще рано, до півночі далеко... Ну й холод! — чисто змерз... Іване! — обернувся Остап у другий бік, — як думаєш: не завадив би нам оберемок бадилля на вогнище, га?

— Падку мій! Та-ж то аж на верх лізти, гей! — жахнулось щось у темряві пискливим бабячим голосом, і кілька разів відсапнуло, немов корова у хліву.

— І куди його посилаєш? адже він на своїх коротких ноАдже він на своїх коротких ногах не злізе на гору, — кинула Соломія.

— Овва... овва... бо-зна що вигадали... я й не на таке лазив... — образився Іван, і з цими словами стало чутно, як він подряпавсь на стрімку стіну урвища, важко й часто відсапуючи.

— Бач, старається, котигорошок! — промовив хтось з темряви, — аби молодиця слово сказала, в пекло полізе.

За кілька хвилин оберемок бадилля прудко летів у проваля, а за ним, обвалюючи глину й запорошуючи всім очі, скотився до-долу тріюмфуючий Іван.

— От і не виліз... от і короткі ноги... ге! якби не короткі ноги — сидів би один з другим поночі, а тепер у нас вогонь буде... хе-хе-хе... Кресало є?... є!... а губка є?... є!... Ну, викрешемо... га!... — торохтів він, мов горохом сипав.

(Дальше буде).

**Страшно впасти у кайдани,
Умірати в неволі,
А ще гірше — спати, спати,
І спати на волі,
І заснути на вік-віки,
І сліду не кинуть
Ніякого: однаково —
Чи жив, чи загинув...**

(Т. Шевченко).

З МИНУЛОГО „СВОБОДИ“

НАРОДНИЙ ЧИ ЦЕРКОВНИЙ?

В ювилейному числі гр. С. Ядловський вмістив свої спогади про клівлендську конвенцію Українського Народного Союза, на якій вирішалася справа, чи наш Союз мусить бути „Український Народний“, чи „Греко-Католицький“.

Тому, що й я був активним учасником тієї конвенції, хочу дещо зі своїх спогадів написати. Конвенція відбулася в Клівленді, а розпочалася дня 20 вересня 1910 р. Тоді наш Союз ще не мав імени „Український“, а називався „Руський Народний Союз“. Тоді ще імя „Українець“, чи „Український“ треба було впроваджувати дуже обережно, бо Союз мав повно членів лемківського походження, котрі були виховані в москвофільськім дусі. Їм було дуже трудно погодитися з назвою „Український“.

Я знав, що на сій конвенції мають зайти якісь зміни, бо вже заздалегідь деякі священики, з благословення блаженної памяти покійного епископа Ортинського, впоювали в наших членів, щоби перехрестити імя Союза на „Греко-Католицький“. Вони казали, що буде ліпше тому, що епископ дістане більшу силу, а це допоможе розвиткові Союза.

Але я був твердо переконаний, що цей плян на конвенції николи не пройде. Я думав, що наші делегати є добре свідомі своїх громадсько-народних інтересів і хоч як вони поважають епископа, не згодяться передати народню організацію цілковито в церковні руки. Та сталося так, що я помилився.

Тоді я був менаджером „Свободи“. Всі свої книги й діловодство треба було привозити на конвенцію, де призначалися контрольори для контролі. Конвенція відбувалася в церковній галі, а контроля провадилася в иншому помешканню, де я мусів бути присутним, щоби давати пояснення на ріжні запити комісії. Отже я не міг бути присутним на засіданнях конвенції, а тому й не брав участи в її нарадах.

Десь другого, або третього дня конвенції я прийшов до галі нарад. Там пан Шаршонь, касієр У. Н. Союза, шепнув мені на вухо, що назва Союза змінена на „Греко-Католицький Союз“.

Питаю: „Чи і ваш делеґат голосував?“

„Так“, — відповідає.

„Чи більшість делеґатів голосувала за такою зміною?“

„Так, — говорить, — епископ казав викликати поодиноко кожного делеґата, щоб той устно заявив свій голос „за“, або „проти“. Меншість, котру контролював д. Ардан, голосувала проти. Я чув, що вона тепер хоче заложити нову організацію“.

Ці оповідання вразили мене мов огниста куля. Питаю:

„Чи протестував хто з делеґатів проти цієї ухвали?“

„Та ні. Колиб голосували тайно, то напевно ця ухвала не перейшлаб. А так викликали імя делеґата й питають його: „Чи ти за тим, щоб Руський Народний Союз перемінити на Руський Греко-Католицький?“ Ну, щож наш делеґат міг відповісти? Колиб сказав, що не годиться, то безбожник, радикал і т. д.“

Ну, думаю, пропало. Виходить, що голос народа — голос Божий. Але я не думав таки за тим голосом іти, бо се було насильство.

Приїхав я по конвенції з Клівленду до дому, але спокою не маю. Думки мене все гризуть, бо я не можу погодитися з фактом, що я вже більше не належу до народньої організації, а тільки до церковної. Навіть тут буде мене піп контролювати, як часто ходжу до церкви, як часто сповідаюся і т. д. Щож тепер станеться з нашою народньою твердинею, на котру ми так числили, яку ми будували і славилися нею тут в Америці й там у Рідному Краю.

На другий день, коли я прийшов до офісу „Свободи“, застав я там добр. Цурковського, тодішнього редактора „Свободи“.

„Пане, Цурковський, — кажу, — що ви на це скажете? Наш Руський Народний Союз тепер став Греко-Католицьким. Чи то вже так мусить бути раз на завжди?“

Д. Цурковський відповів:

„Щож зробите? Як делеґати ухвалили, так і мусить бути“.

„Пане Цурковський. Чи можу просити вас затримати секрет, який хочу вам сказати?“

Добродій Цурковський подав мені руку і запевнив мене, що всякі тайні бесіди залишаться між нами. Я повірив пану Цурковському, як щирому Українцеві. Тому почав з ним говорити отверто.

„Пане Цурковський! Я ніяк не можу того знести й дарувати, щоби ми знівечили наш народній український прапор, хоч і як я люблю епископа. Я також знаю сотки инших членів, котрі тоїж саме думки що і я. Я хочу не допустити до зміни назви Союза, коли мій плян підтримає головний уряд Союза. Але це мусить робитися тайно, щоби ніхто навіть з персоналу „Свободи“ не знав, навіть ніхто з моїх найліпших приятелів“.

Погодилися.

На другий день я пішов до мого адвоката, що тоді був адвокатом Руського Народного Союза, щоби порадитися з ним, чи мій плян зможе вдатися. Я розповів адвокатові все, що сталося на конвенції й що назва нашої організації змінена з народньої на церковну, бо так делеґати більшістю голосів одобрили. Мій адвокат похитав головою й зі здивованням сказав:

„Ваші люди самі собі свою організацію руйнують. Чи все зістало у вашій організації змінене?“

„Як то все“? — питаю.

„Чи разом з назвою змінено і чартер?“

„Про чартер не було ані слова на конвенції“.

Мій адвокат вибухнув сміхом і плеснув у долоні.

„Що таке, пане адвокате?“ — питаю.

„Та-ж ваші ухвали ні дочого не здадуться. Як же ви тепер будете голосувати над зміною чартеру? Будете скликувати нову конвенцію, — чи що? А дотого, чи ваші делеґати мали поручення від своїх членів голосувати за зміною назви Союза“?

„Ні. Члени нічого не знали про жадні зміни. Вони такого поручення не давали делеґатам. Ані наш орган „Свобода“, що репрезентує нашу організацію, николи не писав своїм членам про можливість такої зміни назви організації на „Греко-католицький Союз“.

„Коли так, то члени вашої організації мають добру спосібність не допустити до тої зміни назви Союза“, сказав адвокат.

Мені полекшало на душі й я почув, як набираюся сили до дальшої праці. Попросивши адвоката, щоби він нікому нічо не говорив про мою з ним розмову, я вернувся до свого офісу.

Тут я негайно почав писати відозву до членів РНСоюза, Писав її, переписував і нарешті написав. Потім попросив п. Цурковського зкореґувати, виправити. Він зробив все як слід.

—о—

В своїй відозві я тоді писав між иншим таке:

„Браття Русини!...

...„Руський Народний Союз се єдиний наш доробок, се наші гордощі, се наша слава на чужині, що зорею світила серед нашого невідрадного життя.

...„І тішилися ми, і полюбили той Союз такою любовю, як мати любить свою дитину, і здавалося нам, що американська Русь без Руського Народного Соза є немислимою.

„І що днесь сталося?

„Сталося се, чого ми николи не сподівалися. Власна мати відреклася своєї дитини — руський нарід в Америці відрікся своїх гордощів, свого рідного, кровю зпід власного серця виплеканого, Руського Народного Союза.

„Сталося се на XI Головній Конвенції в Клівленд, Огайо. Тут змінено назву Руський Народний Союз на Греко-Католицький Руський Союз. Назву „народній“, яка означала, що наша славна організація обіймає увесь наш нарід, яка була нашою окрасою і гордістю — викинено і заступлено її „Греко-Католицьким“.

...„Браття! Питаємося Вас за що нам заподіяно таку кривду?...

...„Чи ся зміна нашої організації не дає першого почину до невдоволення, до роздорів, до ненависти проти нашого духовенства і церковної влади, з котрими ми так вірно й солідарно стояли? Чи ся зміна не приводить нас на нові, непотрібні і некорисні тягарі й кошти?...

...„Щож маємо, браття, дальше робити? Чи маємо піти за голосом тих, що нас кличуть до нової організації, або до чужих? Ні, Браття, не підемо! Ми тут складали наш кервавий гріш літами, ми складали на Руський Народний Союз і були і будемо членами Руського Народного Союза! Ми не можемо позволити, щоб наш святий народній прапор знівечено, бо сього вимагає честь народня. Наші славні герої і мученики клали себе на жертвєнник за честь і прапор народній. Ті мученики, що в гробах і котрі зложили свої кости за народню справу, проклялиб нас. Ми тут на вільній землі нашими мозолями збудували сю організацію і ми маємо рішати. Не має права ніхто відбирати нам наші гордощі і нівечити їх, а впроваджувати нові назви, на котрі ми ніколи не можемо згодитися“...

Але тепер сук. Хто мені цю відозву надрукує?

В редакції „Свободи“ це зробити було неможливо, щоби не виявити завчасно секрету. Але знайшов я жидівську друкарню, що мала українські черенки. В тій друкарні я видрукував 300 відозв та 300 протестів відділів, котрі вони мали післати на руки гол. предсідателя д. Капітули. Коверти також поадресував я в иншій фірмі. Все це забрало мені який тиждень часу. Коли все було готове, я вирішив, що зручнійше розіслати ці відозви не з Джерзи Ситі, а з якогось иншого міста. Порадившись з п. Цурковським, я поїхав власним автом до Филаделфії. Щоб мене ніхто не пізнав, я підвязався білою хусткою, немов би у мене боліли зуби.

У Филаделбії я заїхав на почту й швиденько віддав усі свої пакети. Посилав їх я не лише до союзових відділів, але й до визначніших священиків та до епископа, до головних урядників та до редакції „Свободи“. На пів до четвертої години зполудня я вже був знову в офісі „Свободи“ й ніхто навіть не догадувався, де я був. Чувся я щасливим, що виконав роботу, яка мала врятувати наш Союз. Поклав я багато праці біля неї та витратив своїх власних коштів понад $40.00. Але я був з того щасливий, бо головні урядники мої заходи підтримали і ми виграли. Союз остав народною інституцією.

А тепер я гордий, коли бачу, як наш Союз виріс в могутню народню національну організацію. Дух радується, коли бачиш, як на новому його будинкові повіває синьо-жовтий український прапор, якого вже жадна сила не зломить.

Кость Кирчів,

Джерзи Ситі, Н. Дж.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА“,

103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Остання радіо-програма, влаштована заходом Сурми і сусідів зі стації WAAT, в Джерзи Ситі, посунула справу постійної української програми наперед. Робляться заходи, щоби в найблизшім часі забезпечити пів години.

Управа університетської бібліотеки у Братиславі, Чехословаччина, замовила в Сурми всі словацькі рекорди, ноти і музичні кусники з Америки.

Український артист-маляр Василь Петрук, що перебуває тепер в Чехословаччині, прислав на продаж **два нові краєвиди,** ним намальовані. В листі пише, що в Моравії страшна зима, він не має в чім показатися на світ.

Чорноморська Січ в Ню Йорку, котра має свій льокаль 49 Іст 7-ма ул., замовила всі інструменти для мандолінової орхестри, котра заснована під проводом проф. М. Гайворонського.

ВІДВІДАЛИ СІЧОВИЙ БАЗАР в часі від 26. лютого до 5. березня:

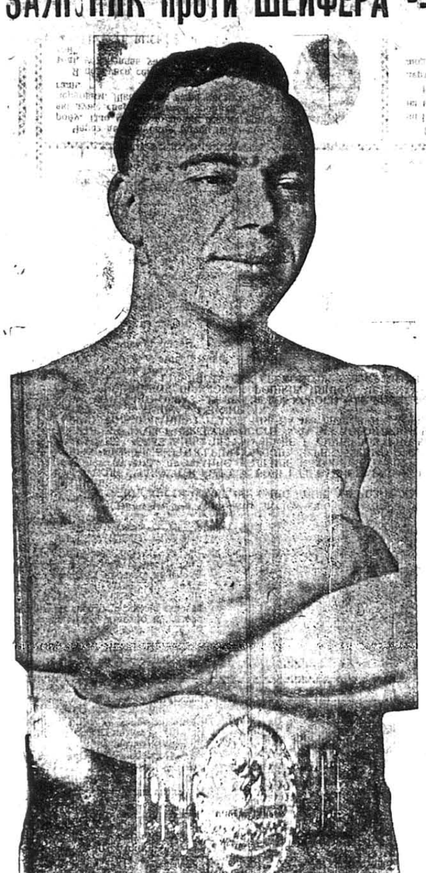
Іван Ґельнер, б. ССС., поет, взяв Літ. Науковий Вістник за лютий і говорив про приготовання до привитання важного прапора з рідної землі. **М. Таш,** управитель друкарні Базару, прийшов, щоби порозумітися в справі видання загального катальоґу Сурми. **Мих. Парилович** з Гиксвил, Л. Ай., прийшов замовити бібліотеку з шафою, про яку чув на радіо. Перед своїм приїздом до Америки в грудни м. р. він перебував у Франції, в Елзас-Лотринґен, де перебуває богато Українців. Вони, як каже, не радо горнуться до своїх організацій, хоч свідоміші одиниці роблять усе, що в їх силі. **Данило Нападій** зложив членську вкладку до Просвіти для своєї жінки в краю і дав передплату на Світ Дитини для свого сина в Галичині. **о. Ол. Вислоцький,** угро-руський гр.-катол. парох з Ню Йорку і **о. Дезидерій Симків,** такий же парох з Трентон, Н. Дж., прийшли за українськими драмами до представлень і нотами до них. о. Симків купив між иншими „Звуки України“ Андрейка. **Б. Болклей,** оден з директорів корпорації, що виробляє нове чорнило, засихаюче сейчас по написанню, прийшов до Сурми, щоби довідатися, як наша фірма поставиться до сеї справи. Дістав запевнення щирого попертя. **ДД. Василь Кузів** з Нюарку і **Павло Крат** з Торонто, Канада, прийшли порозумітися в справі музичних книжок. **Дмитро Костюк** з Джерзи Ситі приходив за концертовими рекордами Крушельницької, Ординського, Зазуляка і др. **Василь Панчишин** з Бристоль, Конн., що отворив щойно нову робітню футер, приїхав до Ню Йорку за закупном, однак вступив до Сурми за рідною піснею і купив „Звуки України“. **Василь Герич,** що отворив нову робітню столярсько-мебльову при Бовері в Ню Йорку, прийшов оглянути шафу на книжки, щоби спробувати, чи не мігби він се робити. **Петро Кирчів** з Джерзи Ситі і **В. Литвин** приходили за адресою артиста Зазуляка. **Ст. Хомяк** з Ню Бедфорд, Конн., приїхав до знакомих і вступив до Сурми за новими рекордами. **Волод. Цісик,** електротехнік з Ричмонд Гил, Н. Й., купив останній календар Просвіти. **Конст. Боднарчук** з Ню Йорку прийшов замовити бюрко з бібліотекою, а артист-маляр **Антін Романів** з Пасейку, Н. Дж., закупив спеціяльний вибір дрібних цікавих книжочок та ще й історичну повість „Василько Ростиславович“, Володимира Бирчака.

Боротьба за чемпіонство Америки.

СОНЕНБЕРГ проти ДЕВІТО

ЧЕМПІОН АМЕРИКИ — ІТАЛІЙСЬКИЙ ЧЕМПІОН

ЗАЛІЗНЯК проти ШЕЙФЕРА -- КИРИЛЕНКО проти ПИНТА

ВЛАДЕК ЗБИШКО

проти

СТОКА

ФЕЛИЧИ

проти

ДОТЧЕРА

ГЕНРИКОС

проти

РИССА

В СЕРЕДУ, ДНЯ 13. МАРТА

В СТАР КАСИНО, 107 вул. і Лексінґтон Ав., НЮ ЙОРК, Н. Й.

ПОЧАТОК В ГОДИНІ 8.15 ВЕЧЕРОМ.

Дороговказ: Брати 3-тої Евеню елевейтор до 106 вул. або Лексінґтон Ев. собвей до 104 вул.

ЖАК ПФЕФЕР, менаджер.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

НА ПРОДАЖ гросерня і бучерня, інтерес між Українцями і Поляками, продається по причині перенесення до свого власного дому в контрах. Торг від $600 до $700 тижнево. Голоситися до: 53-8

W. OGONOWSKI,
100 A Morris St., Jersey City, N. J.

ПОШУКУЮ мужа Андрія Тиндика, родом з Яворова, приїхав до Злуч. Держав 1895 р., перебував в Ню Йорку через 4 літа. Станислав вженився, Петро іде на суддю, Василь маляром. Мужу дай мені знати про себе, бо я знаходжуся в нужді. Двері в моїй хаті всегда відтворені для тебе. MARY TYNDYK, 147 Ridge St., New York, N. Y. 56-61

ДО ВИНАЙМУ КОРНЕРОВИЙ ШТОР,

рент таний. Головситись під ч.:
367 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J. 56-9

ФАРМА 67 акрів, 2½ милі до міста, 1 миля до стації, великий сад, 11 акрів ліса, дім 7 кімнат, 4 другі забудовання, 3 корови, 2 коні, 200 курий, ріжні фармерські знаряди, пшениця, овес, кукуруза, сіно і т. п. Ціна $6,000, готівкою $2,500; 45 миль від Ню Йорку.

Маємо великий вибір більших і менших фарм, міняємо фарми за доми

Голосіться до: 56-8

V. KRUGLAK,
151 Avenue A, New York City.

НА ПРОДАЖ барберня із 4 кріслами, в дуже добрім положенню, напроти почти, між Українцями і Поляками, заснована в 1889 р. Причина продажі: непорозуміння з партнером. По інформації голоситися під ч. 249 WASHINGTON STREET, JERSEY CITY, N. J. 56-8

МАЮ КАБІНЕТ З ДОКТОРОМ.

Акушерка Житомирського заведення для породів і Київського Александровського Зайцевського Шпиталя

ПОРАДИ І ПОМІЧ.

B. E. SHMULENSON,
271 E. Broadway, 1st fl., New York
Tel. Orchard 8121

ПРОДАЄ

ДОМИ

В МІСТІ НЮ ЙОРКУ

Українська Фірма

S. FESOLOWICH & N. KOBZISTY,
EXCHANGE REALTY CO.,
41 East 7th St., New York City
Tel. Orchard 9677 16—

ПОЗІР! ПОЗІР!

БРИНДЗЯ НА ПІСТ

Висилаю 5 і 10-фунтові бочівки. Ціна 50 ц. за фунт. Шторникам 20% опуст.

При замовленню проситься присилати $2.00 завдатку. 58—

GEORGE MYCHUDA,
1525 Newport Ave., Northampton, Pa.

УМЕБЛЬОВАНА КІМНАТА до винайму, горяча вода, центральне огрівання. Голоситися від 2-ої попол. до 9-ої вечером на адресу: 57-8

P. LEBED,
236 East 6th St., New York, N. Y.
(1st floor, двері на право).

ВЗОРИ канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пишіть по катальоґ до:

UKRAINIAN BAZAR,
170 E. 4th St. New York, N. Y.

НА ВЕСНЯНИЙ СЕЗОН.

Деревця овочеві (щепи) всякого рода, рівнож дерева тінисті, корчі ог. відібні, рожі, виногради, живоплоти і т. п. Усі дерева є інспектовані через State Mass. і гарантовані, що як котре не прийметься, дається безплатно друге. Пишіть по цінник: 39—

SHABAN NURSERY,
ДМИТРО ШАБАН, власт.
27 ARTISAN STREET,
WILLIMANSETT, MASS.

School nurse says all girls should know this

TALKING to a roomful of high school girls on personal hygiene, an experienced district nurse said: "One of the basic rules of health for girls is to keep the system functioning naturally at all times. Normal exercise and diet habits should be encouraged. But when necessary there's no harm in taking nujol, since it works mechanically and can't disturb the normal functions of any organ of the body. Particularly with girls, there are times when nujol should always be taken. Take a spoonful every night for a few days. It's a thoroughly safe and harmless method. It won't cause distress or gas pains or griping."

Nujol is different from any other substance. It contains no drugs or medicine. It can be taken safely no matter how you are feeling because it is so pure and harmless, and works so easily. Every woman should keep a bottle on hand. Every druggist has this remarkable substance. Get the genuine.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.

129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКА

ПРОГУЛЬКА

до найкрасшого місця в Америці

RIO GRANDE, TEXAS.

ВИЇЗДЖАЄМО 30. МАРТА 1929

Се послідна нагода. Ніхто не пожалує.

Всіх інтересованих проситься зголоситися до: 57,9,61

J. KUCHINSKAS,
2221 W. 22nd ST., CHICAGO, ILL.

ОДИНОКА БЕЗПОСЕРЕДНА ДОРОГА ДО

ҐДАНСЬКА

БЕ ПЕРЕСІДАННЯ

Слідуючі відїзди:

ЕСТОНІЯ ..... Марта 16.
ПОЛЬОНІЯ ... Марта 26

По дальші інформації голоситися до місцевих агентів або пишіть до

BALTIC AMERICAN LINE
8 BRIDGE ST., NEW YORK, N. Y.

TUBERCULOSIS-PROPHYLACTIC COMPOUND REMEDY

Побіджує хоробу лехких, застудження і горячку запобігає проти запаленню лехких, грипу, інфлюензи, полекшує зафлеґмоване горло, помагає в травлінню, ділає на столець. Попробуйте бутельку сього лікарства а певно будете вдоволені. Велика бутелька $2.50, мала $1.25 Гроші присилайте Моні-ордером. 28

TUBER-CULO CO.
151, TONNELE AVE.,
JERSEY CITY, N. J.
Tel. Journal Square 2066.

ВЖЕ МОЖЕТЕ ОДЕРЖАТИ НОВИЙ КАТАЛЬОҐ КНИЖОК КНИГАРНІ СВОБОДИ РІЖНОГО ЗМІСТУ. ВИСИЛАЄТЬСЯ ЙОГО ЗА НАДІСЛАННЕМ 2-ЦЕНТОВОЇ МАРКИ НА ОПЛАТУ ПЕРЕСИЛКИ.

SVOBODA
P. O. Box 346
JERSEY CITY, N. J.

В НЕДОВГІМ ЧАСІ ВІДЗИСКАЄТЕ ЗДОРОВЛЯ І СИЛИ

ТАКОЖ ОХОРОНИТЕСЯ ВІД ІНФЛЮЕНЦИ

ВСЯКОГО РОДА ХОРОБИ І НЕДОМАГАННЯ ДОКУЧАЮТЬ ЛЮДЯМ, НЕ ЩАДЯТЬ НІ БОГАТОГО НІ ВІДНОГО — ЗНАХОДЯТЬ СВОЇ ЖЕРТВИ В МІЛІОНЕРСЬКИХ ПАЛАТАХ І В СКРОМНИХ МЕШКАННЯХ РОБІТНИЧИХ.

НЕДОМАГАННЯ І ТЕРПІННЯ ЛЮДСЬКОГО ОРГАНІЗМУ МАЮТЬ НАЙРІЖНОРОДНІЙШІ НАЗВИ.

А В ДІЙСНОСТИ СЕ ВСЕ НЕ Є ЩО ИНШЕ, ЯК РОЗЛЯГЛА ХОРОБА ОРГАНІВ ТРАВЕННЯ: ЖОЛУДКА, КИШОК І НИРОК.

БОЛІ І ЗАВОРОТИ ГОЛОВИ, БОЛІ І ЛОМАННЄ В РУКАХ, НОГАХ, КРИЖАХ І ПЛЕЧАХ, ОПУХНЕННЯ НА НОГАХ І В СТАВАХ, ДРОЖАННЄ, КОЛЕННЄ І ЛОМАННЄ В РІЖНИХ ЧАСТЯХ ТІЛА, ОСЛАБЛЕННЄ ОЧЕЙ І ШУМ В УШАХ, СИЛЬНЕ БИТТЄ СЕРЦЯ, ТЯЖКИЙ, НЕРЕГУЛЯРНИЙ СТОЛЕЦЬ, НАДМІРНІ ПОТИ І ГНИЛИЙ ВІДДИХ З УСТ, ЗАГАЛЬНЕ ОСЛАБЛЕННЄ, ПЕРЕМУЧЕННЄ І ЗДЕНЕРВОВАННЄ, БРАК АПЕТИТУ І БЕЗСОННІСТЬ — У ЖІНОК ВСЯКІ ВНУТРІШНІ БОЛІ І НЕРЕГУЛЯРНОСТИ — ТІ ВСІ ХОРОБЛИВІ ОБЯВИ Є ПЕРЕВАЖНО В НАСЛІДОК ЗЛИХ ПРОЦЕСІВ ВІДЖИВЛЮВАННЯ І ТРАВЛЕННЯ. НА 100 ЛЮДСЬКИХ ХОРІБ — НАЙМЕНЧЕ 90 МАЮТЬ СВОЮ ПРИЧИНУ В ЖОЛУДКУ, В КИШКАХ І В НИРКАХ.

ТОМУ, ЩО ОБРАЗ СЕЇ РОЗЛЯГЛОЇ ХОРОБИ МАЄ РІЖНІ ФОРМИ — ІСТНУЄ НА МАРКЕТІ ЦІЛА МАСА НАЙРІЖНОРОДНІЙШИХ ПІГУЛОК, ПОРОШКІВ, ПЛИНІВ, МЕДИКАМЕНТІВ, МІКСТУР І МАСТЕЙ, ЩО ЇХ ПОРУЧАЮТЬ ХОРИМ ЛЮДЯМ. БІЛЬШІСТЬ СИХ СРЕДСТВ НЕ Є В СТАНІ УЗДОРОВИТИ, ЩО НАЙБІЛЬШЕ ДАЮТЬ ПОЛЕКШУ НА ЯКИЙСЬ ЧАС.

МИ ПОРУЧАЄМО СРЕДСТВО СКУТОЧНЕ. ПРИНОСИМО ПЕВНУ ПОМІЧ.

НАШЕ ЗНАМЕНИТЕ СРЕДСТВО „MILLERTONE" ПРИРІВНОЧАСНІМ ЗАСТОСОВАННЮ ВИМОГІВ ГІГІЄНИ ВДАРЯЄ В САМУ ПРИЧИНУ ХОРОБИ — Є ОТЖЕ СПРАВДІ ПОМІЧНЕ — ДІЛАЄ ПЕВНО І СКОРО.

„МІЛЕРТОН" — СЕ МІШАНИНА З НАЙШЛЯХОТНІЙШОГО ЗІЛЛЯ І РІЖНИХ ДОБИРАНИХ ЦВІТІВ І КОРІНЧИКІВ — НЕПЕРЕРОБЛЕНА ШТУЧНО — АЛЕ В ТАКІМ СТАНІ, ЯК ПРИРОДА ЇХ ВИДАЛА.

ПРИЄМНИЙ В СМАКУ — ПОЄДИНЧИЙ В ЗАЖИВАННЮ.

„МІЛЕРТОН" ОЧИЩУЄ ЖОЛУДОК, КИШКИ І НИРКИ — ОЧИЩУЄ КРОВ — ЩО Є НАЙВАЖНІЩОЮ РІЧЮ ДЛЯ ВІДЗИСКАННЯ ЗДОРОВЛЯ З ВСЯКОЇ ХОЧБИ НАЙТЯЩОЇ І НАЙДОВШОЇ ХОРОБИ.

КОГО МУЧИТЬ БІЛЬ, ХТО ХОЧЕ ҐРУНТОВНО І В НЕДОВГІМ ЧАСІ ВІДЗИСКАТИ ЗДОРОВЛЄ І СИЛИ, БЕЗ ОГЛЯДУ, ЯК ДОВГО ЙОГО ХОРОБА ТРЕВАЄ І ЯК ВОНА ПРОЯВЛЯЄТЬСЯ — УЧИНИТЬ НАЙЛІПШЕ, КОЛИ БУДЕ УЖИВАТИ „МІЛЕРТОН".

СОТКИ ЛИСТІВ ПРИЗНАННЯ І ПОДЯКИ ВІД ЛЮДЕЙ, ЯКІ ЗАВДЯЧУЮТЬ ВИЗДОРОВЛЕННЄ НАШОМУ СРЕДСТВУ „МІЛЕРТОН".

НА ПИСЕМНЕ ЗАМОВЛЕННЄ ВИСИЛАЄМО НАЙМЕНЧЕ 2 ПАЧКИ.

В ЦІНІ 2 ДОЛЯРІВ ЗА 2 ПАЧКИ ВЖЕ Є ОПЛАЧЕНИЙ КОШТ ПЕРЕСИЛКИ.

ПРОСИМО АДРЕСУВАТИ ТАК:

MILLERTONE CO., 62 Beacon Street, Newark, N. J.

Кількамісячна хороба жолудка, рук і ніг довела мене до сего, що я попала вже в зневіру, бо ні ради докторів ні лікарства мені не помагали.

Від коли я зачала заживати Milertone, мій стан сейчас зачався поправляти і я чуюся вже цілком здорова.

JOSEPHA STACHURSKA
35 East 25 St., Bayonne, N. J.

Ваше знамените зілле „Мілертон" зробило з мене цілком нового чоловіка. Через дуже довгий час я хорував на внутрішні болі і на загальне ослабленне цілого організму.

Завдяки Вашому знаменитому средству я позбувся зовсім моеї тяжкої хороби.

С. БУЛЬКОВСЬКИЙ
45 Beecher & Hosley St. Newark, N. J.

Від трех літ я дуже терпів на болі в правім боці і в правій нозі.

Завдяки „Мілертонови" мої болі в короткім часі уступили і більше мене не мучать.

В. ХОМИЦЬКИЙ
389 — 16 Ave., Irvington, N. J.

Ваше знамените средство Мілертон буду рекомендовати всім знакомим, які чуються хорі, бо я завдячую йому свое виздоровленне з тяжких жіночих недомагань, на які я терпіла довгий час.

ВАЛЕРІЯ ЛАПЕНСЬКА
245 Middlesex St., Harrison, N. J.

Через довгий час я терпів на дивну хоробу. Тіло мое було повне всяких прищів, які дуже свербіли і мене зробили страшно нервовим. Лікарства і всякі масти не помагали.

Я позбувся сеї прикрої хороби доперва тоді, коли зачав уживати средство „Мілертон".

І. ВИСКОВСЬКИЙ
128 Bond St. Elizabeth, N. J.

Від 8 літ я вічно хорувала на болі голови і на жолудок. Я їздила навіть до Европи на курацію, але нічо не помагало.

Від коли я зачала уживати зілле „Мілертон" всі мої болі уступили. Всім хорим людям поручаю се знамените средство.

МАРІЯ МУХА
168 Lowell St., Carteret, N. J.

Не маю слів похвали для знаменитого средства „Мілертон", якому завдячую цілковите виздоровленне.

Моя хороба була дуже тяжка — безнастанний біль голови і болі в середині, притім утрата влади в руках і ногах — так, що о власній силі я не могла ходити.

Тепер і слід не остався з моеї тяжкої недуги.

КАТЕРИНА ВАЛЬКЕВИЧ
922 Berzer St. Newark, N. J.

Мушу отверто признати, що ліпшого средства від Вашого „Мілертону" я не знаю.

Завдяки „Мілертонови" я позбувся прикрих болів голови, болів в лопатках і колення в боках, на які я занепадав від довшого часу.

Ваше знамените средство рекомендую кождому хорому.

АДОЛЬФ БУЧКОВСЬКИЙ
9 West Speedway Ave., Irvingotn, N. J.

Від 2 літ я терпіла на жолудок. Нічо мені не помагало, доперва Ваш знаменитий „Мілертон" привів мене назад до здоровля.

СУЗАННА ВІПАРЕНА
147 Leslie St. Newark, N. J.

Від 6 літ мене мучила тяжка жолудкова хороба і нервовий розстрій цілого організму.

Сотки ріжних средств мені не помагали. Доперва Ваше знамените зілле „Мілертон" приніс мені відразу пільгу — і тепер по кількох тижнях я чуюся вже зовсім здорова.

ЙОСИФА СКОВРОНСЬКА
Plainfield, N. J.

Я заживаю „Millertone" і поручаю се знамените средство кождому терплячому, бо з власного мого і моеї фамілії досвіду я переконався, як воно дуже помічне в ріжних недомаганнях.

ІВАН БОЙЧУК,
69 Campfield Place, Irvington, N. J.

Всім хорим жінкам поручаю зілле „Мілертон", бо сему знаменитому средству завдячую виздоровленне з прикрих жіночих недомагань, на які я через довгий час терпіла.

БРОНІСЛАВА РОҐІНСЬКА
225 Warren St., Harrison, N. J.